

Finansrapport Hordaland fylkeskommune

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

Rapport 2016 1 januar til 31 desember

(Rapportdato 31. desember, utskrevet 8. februar 2017)

Innholdsfortegnelse

- Side 3: Oppsummering og nøkkeltall – del I**
- Side 4: Oppsummering og nøkkeltall – del II**
- Side 5: Fordeling rentebinding**
- Side 6: Finansreglementets krav og strategi**
- Side 7: Porteføljens rentebindingstid og renterisiko**
- Side 8: Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko**
- Side 9: Utvikling i rentebindingstid**
- Side 10: Utvikling i gjennomsnittrente**
- Side 11: Utvikling i lånegjeld**
- Side 12: Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden**
- Side 13: Forfall og rentereguleringer i perioden**
- Side 14: Motpartoversikt lån**
- Side 15: Motpartoversikt rentebytteavtaler**
- Side 16: Markedskommentar**
- Side 17: Ordliste, forklaringer og beregninger**
- Appendiks I: Oversikt rentebetingelser og rentekostnader**
- Appendiks II: Stamdataoversikt**

Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og Kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre klienter, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om klienters eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i låne- og verdipapirmarkedet slik at endelig resultat vil kunne avvike, det er brukt beste anslag på gitte tidspunkt som markedspriser i rapporten.

Historisk resultat i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig resultat. Fremtidig resultat vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere og Kunde, BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av denne informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges. Rapporten gir et øyeblikksbilde på rapporteringstidspunkt, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

BCM vil sjekke av status mot Kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer Kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er Kunden selv de facto som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av Kunden.

Oppsummering og nøkkeltall – del I

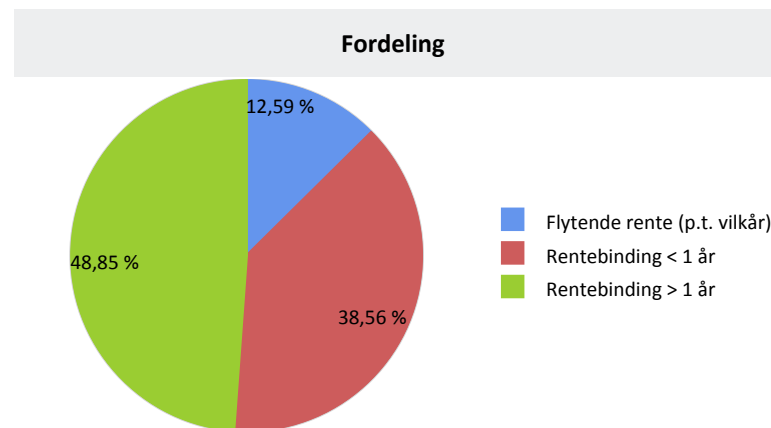
Nøkkeltall	31.12.2016	01.01.2016	Forklaring	Kommentar
Total lånegjeld	Kr. 9 879 691 240	Kr. 8 916 691 240	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.	
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	1,92 ÅR	2,19 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstrømmer (rentebetalinger, avdrag og hovedstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdier.	
Vektet gjennomsnittrente	2,36 %	2,57 %	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.	
Kapitalbinding	3,53 ÅR	3,37 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.	

Oppsummering og nøkkeltall - del II

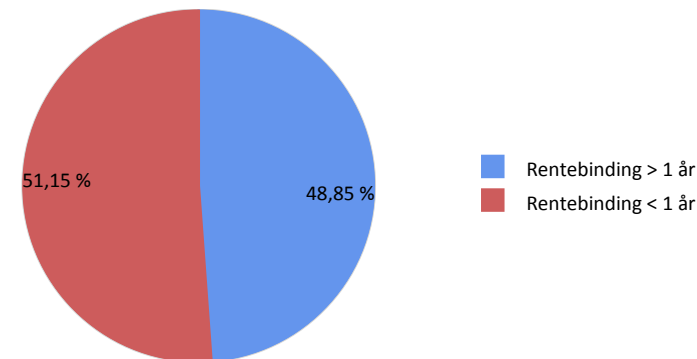
Nøkkeltall	31.12.2016	01.01.2016	Forklaring	Kommentar
Derivat volum (i % av gjeld)	26,73 %	37,24 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.	
Rentebinding under 1 år	51,15 %	47,56 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.	
Kapitalbinding under 1 år	32,15 %	40,74 %	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.	
Rentesensitivitet (1 %-poeng økning)	Kr. 50 536 912	Kr. 42 406 912	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p. a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.	

Fordeling rentebinding

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	4 826 000 000	48,85 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	3 810 000 000	38,56 %
Sum rentebinding	8 636 000 000	87,41 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	1 243 691 240	12,59 %
SUM	9 879 691 240	100,00 %

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	4 826 000 000	48,85 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	5 053 691 240	51,15 %
SUM	9 879 691 240	100,00 %

Forklaring til tabeller og grafer

Tabellene over viser fordelingen for gjeldsporteføljen angitt ved bruk av enkel rentebinding. Lån med rentebinding over 1 år er fastrentelån eller obligasjonslån med gjenværende rentebinding over 1 år på rapporteringsdato. Lån med flytende rente er sertifikat, obligasjoner og gjeldsbrevlån med gjenværende rentebinding under 1 år. Dersom porteføljen inneholder lån med p.t. vilkår har de 14 dagers rentevarsel og oppsigelsestid og en rentebinding på $14 / 365 = 0,04$. Dersom porteføljen inneholder lån med Nibortilknytning (3 eller 6 MND) er de sortert som lån med rentebinding under 1 år. Det er til enhver tid gjenværende rentebinding som er utgangspunkt for beregning av om fastrentene er under eller over 1 år. Figurene viser grafisk fordeling av gjeldsporteføljen målt ved bruk av enkel rentebinding. Alle lån som er medtatt i beregningen er gjengitt i "stamdataoversikten" som er vedlagt denne rapporten.

Finansreglementets krav og strategi

Krav i gjeldende reglement	Status	Kommentar
Det enkelte lån kan ikke utgjøre mer enn 10 % av den samlede gjeldsporteføljen	OK	
Fylkeskommunen skal ikke ta valutarisiko	OK	
Halvparten av lånegjelden bør som hovedregel ha fastrente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut fra om en anser vilkårene for rentebinding som gunstig eller ikke.	OK	
Som hovedregel skal det innhentes konkurrerende tilbud ved låneopptak og refinansieringer	OK	
Gjennomsnittlig bindingstid på renten skal være minimum 1 år og maksimum 4 år	OK	
FRA og rentebytteavtaler skal bare brukes som sikringsinstrument	OK	
Netto utestående sikringsinstrument skal ikke på noe tidspunkt overstige summen av utestående og godkjente plasserings eller finansieringsvolum	OK	

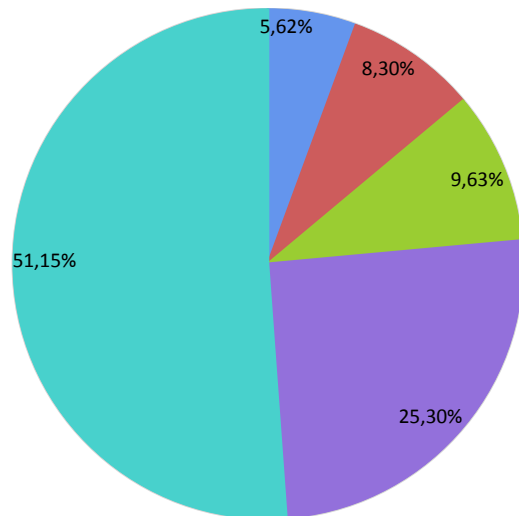
Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentarer kun dersom det er avvik fra finansreglementet.

Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

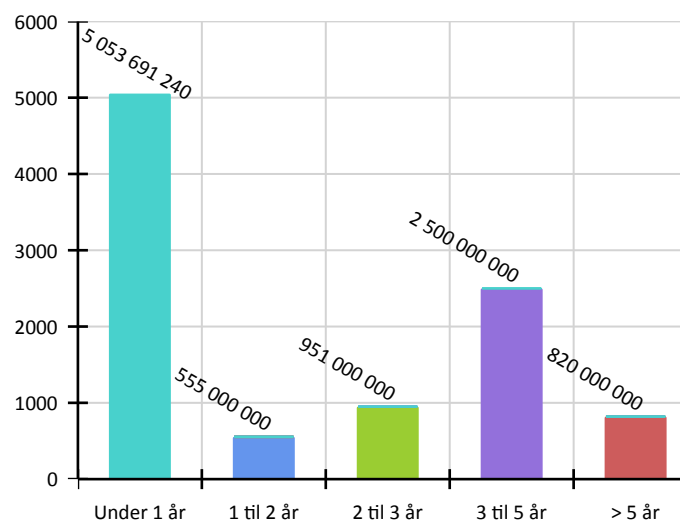
Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	5 053 691 240	0,35	51,15%	51,15%	kr 50 536 912
1 til 2 år	555 000 000	1,44	5,62%	56,77%	kr 56 086 912
2 til 3 år	951 000 000	2,27	9,63%	66,40%	kr 65 596 912
3 til 5 år	2 500 000 000	3,99	25,30%	91,70%	kr 90 596 912
> 5 år	820 000 000	5,15	8,30%	100,00%	kr 98 796 912
SUM	9 879 691 240	1,92	100,00%		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

1 til 2 år   > 5 år   2 til 3 år   3 til 5 år   Under 1 år

Rentebindingsintervall i NOK

Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Porteføljel med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljel med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1 %- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løpt ut vil økt rentekostnad være 1 % x total gjeld.

Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen
Under 1 år	3 176 000 000	0,52	32,15%
1 til 2 år	555 000 000	1,44	5,62%
2 til 3 år	1 540 000 000	2,38	15,59%
3 til 5 år	2 488 000 000	3,99	25,18%
>5 år	2 120 691 240	8,88	21,47%
SUM	9 879 691 240	3,53	100,00%

Kommentar

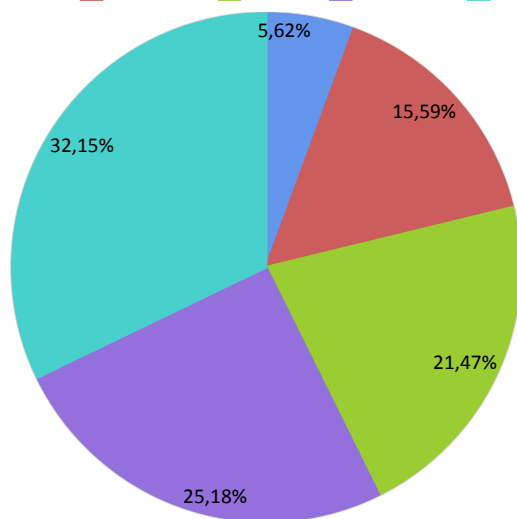
Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.

Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.

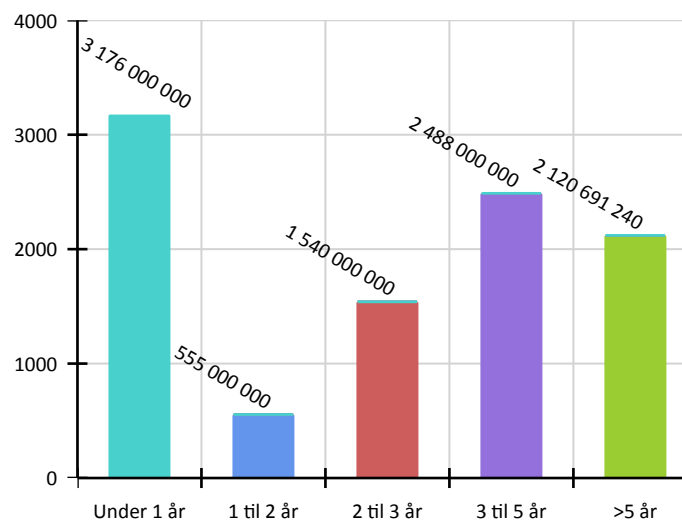
Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.

Forfallsintervall i % av porteføljen

1 til 2 år   2 til 3 år   >5 år   3 til 5 år   Under 1 år

Forfallsintervall i NOK

Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.

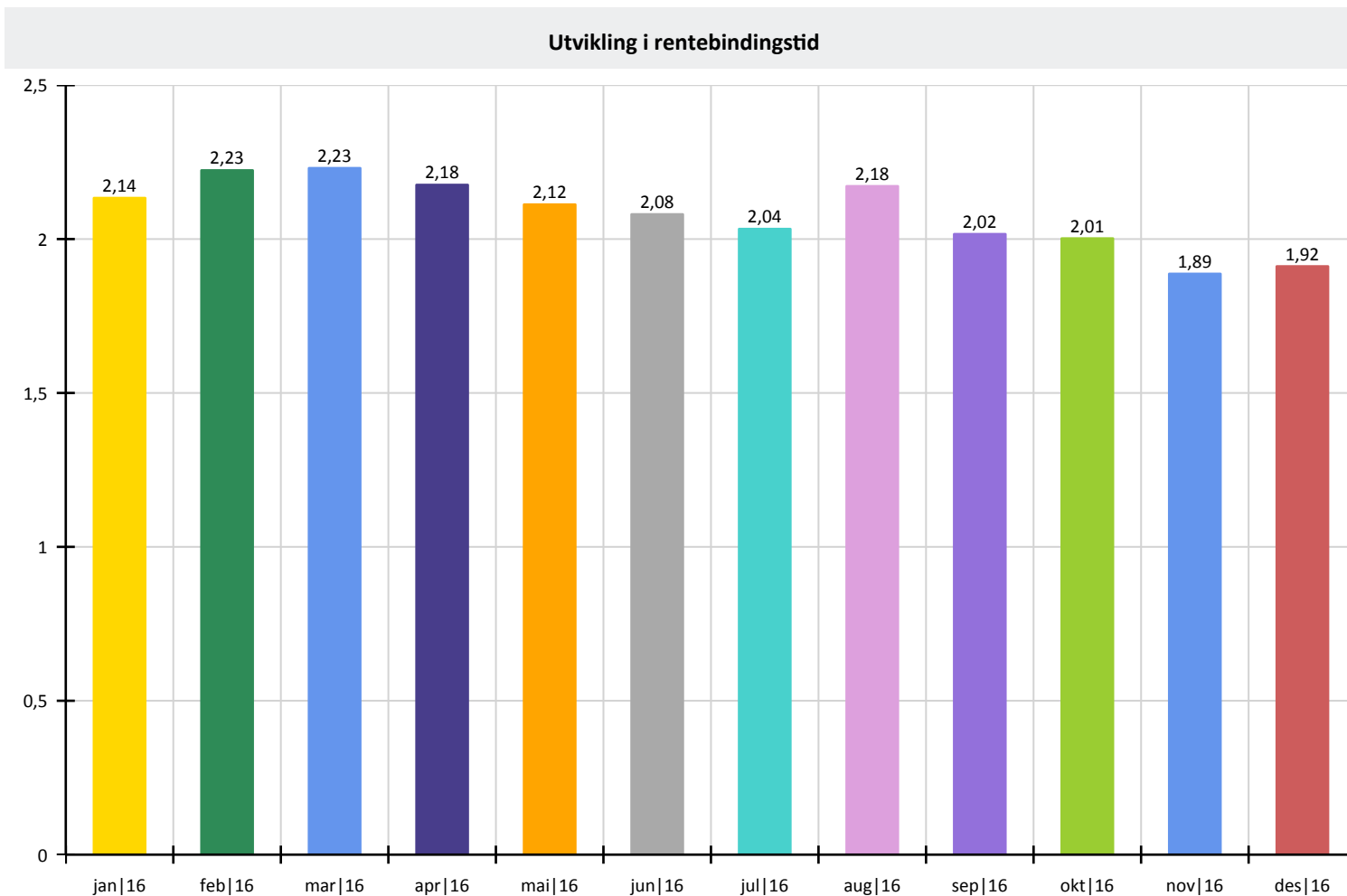
Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.

Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.

Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.

Utvikling i rentebindingstid

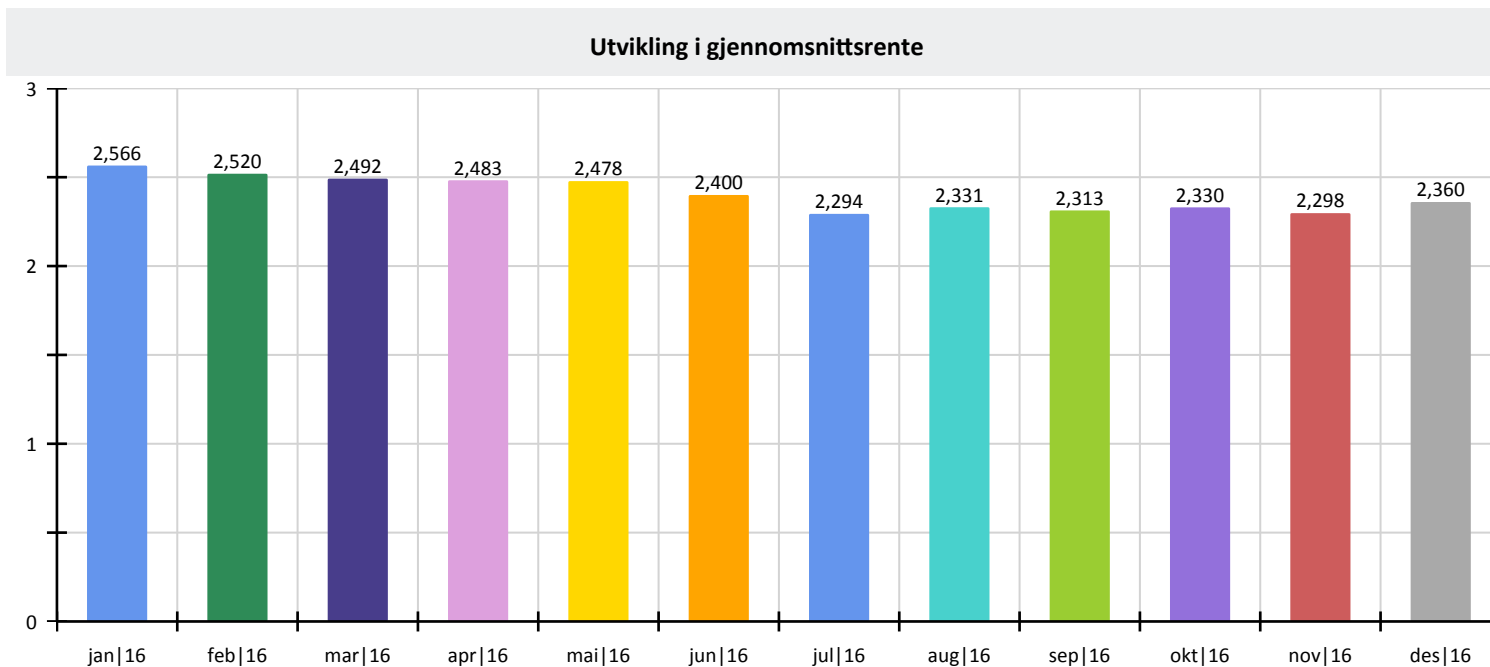
Kommentar

Rentebindingstid er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir rentebindingstid i antall år.

Utvikling i rentebinding er beregnet eksklusiv rentebytteavtaler med fremtidig oppstart. Se side 3 for beregninger inklusiv fremtidige rentebytteavtaler.

Utvikling gjennomsnittrente

Kommentar

Vektet gjennomsnittrente er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir gjennomsnittrente i %.

Porteføljen og markedsrenter

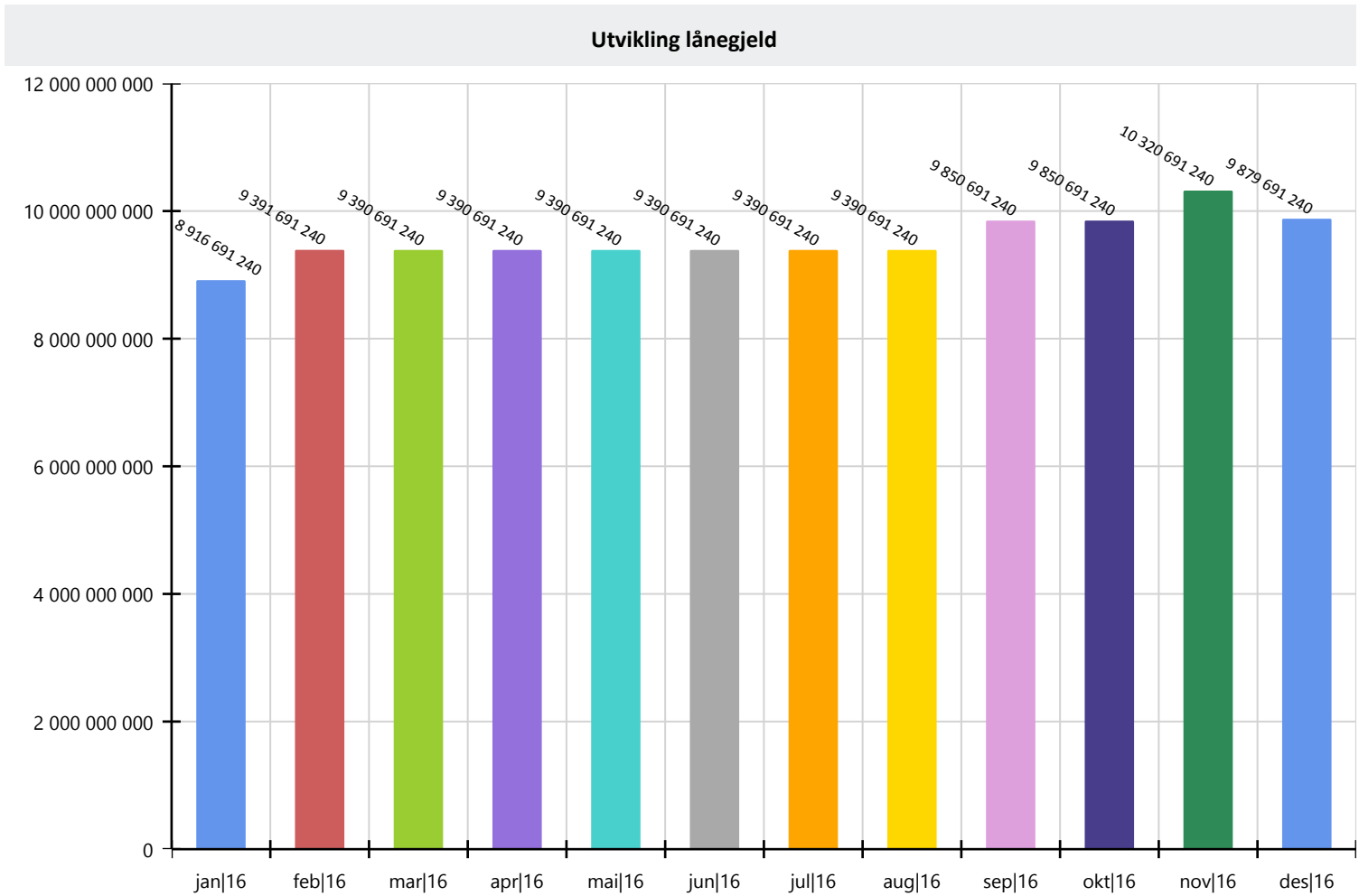
(Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for angitt løpetid)

Vektet gjennomsnittrente	P.T.KBN	Norges Bank (foliorenten/styringsrenten)	3 MND	6 MND	12 MND	3 År	5 År
2,36 %	1,80 %	0,50 %	1,62 %	1,74 %	1,51 %	1,95 %	2,25 %

Markedsrenter og porteføljens betingelser

Ved utløpet av rapporteringsperioden

Utvikling i lånegjeld

Kommentar

Lånegjeld er målt ved utgangen av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir lånegjeld i kroner.

Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Nytt lånenummer	Kommentar
-------------	------	-------	-------	-------------------------	-----------------	-----------

Forfall og rentereguleringer i perioden

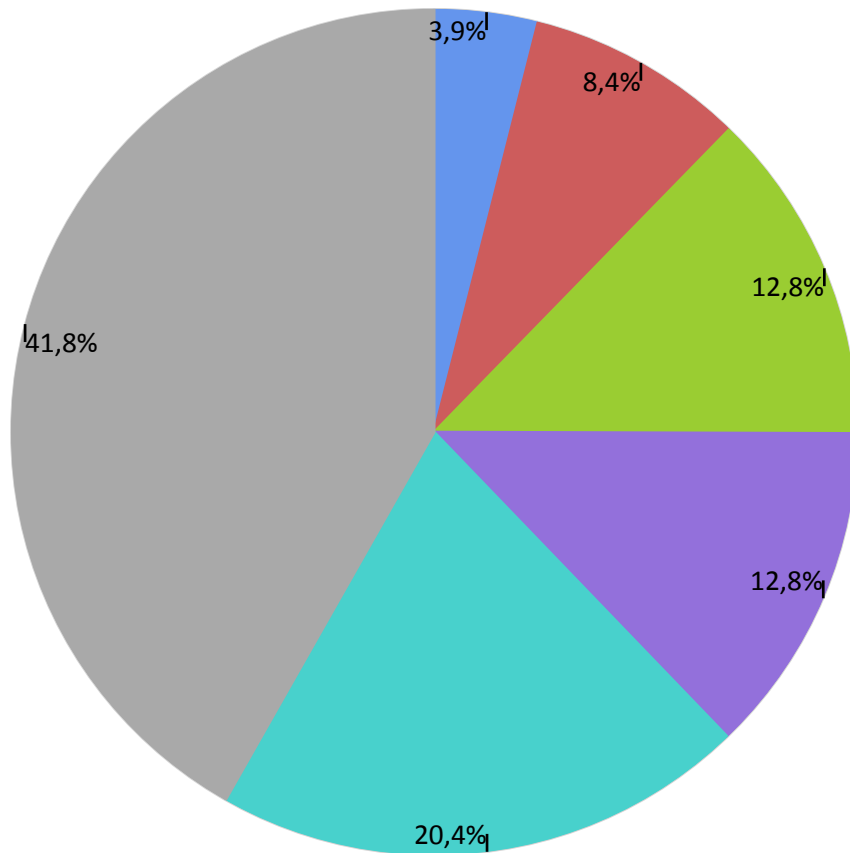

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Nytt lånenummer	Kommentar
-------------	------	-------	-------	-------------------------	-----------------	-----------

Motpartsoversikt lån

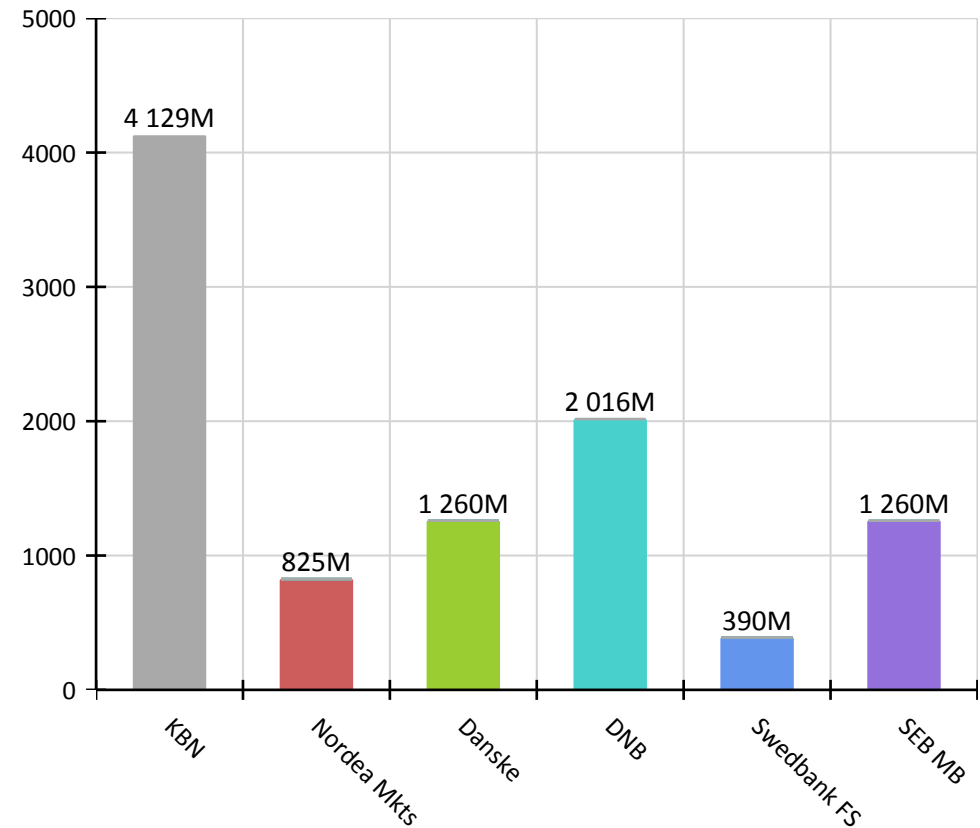
Motpartsoversikt i prosent

Swedbank FS   Nordea Mkts   Danske   SEB MB
 DNB   KBN

Motpartsoversikt i NOK

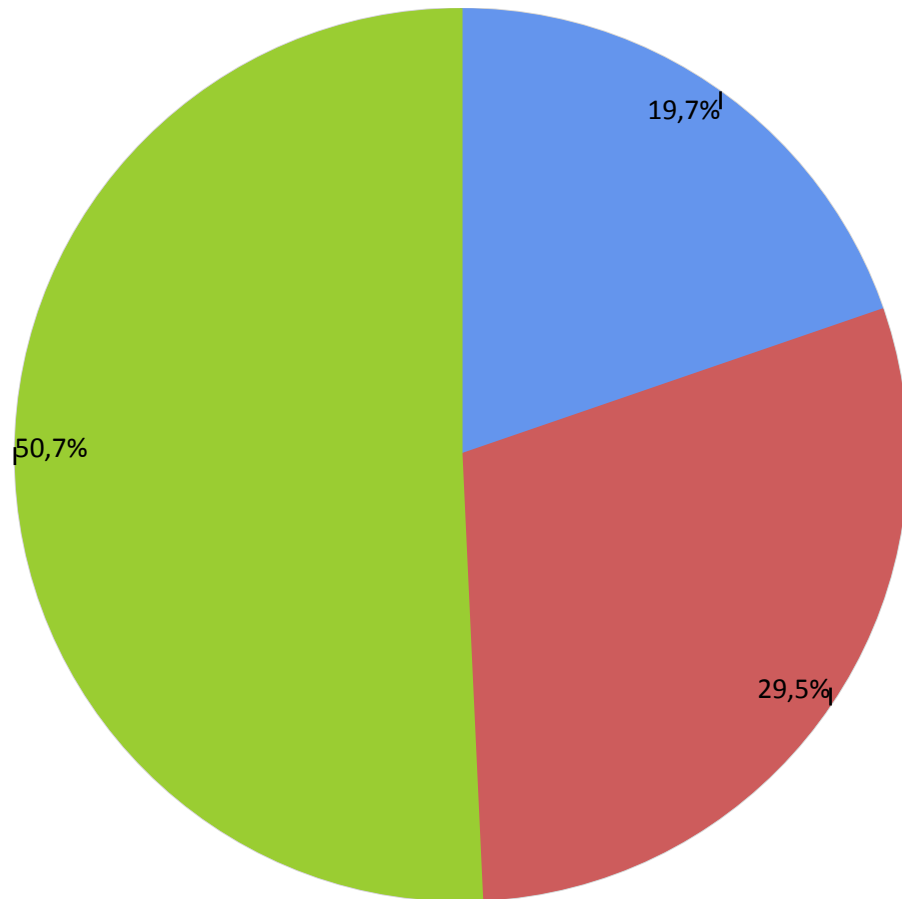
KBN   DNB   SEB MB   Danske   Nordea Mkts
 Swedbank FS

Motpartsoversikt rentebytteavtaler

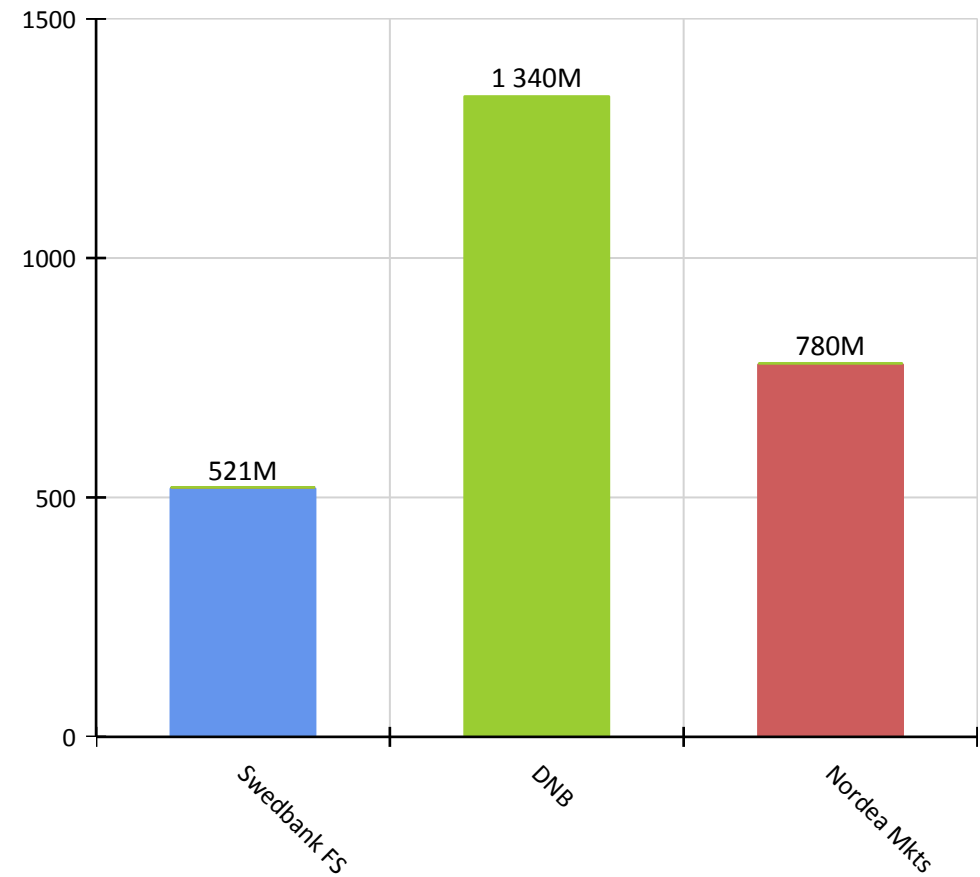
Motpartsoversikt i prosent

Swedbank FS   Nordea Mkts   DNB

Motpartsoversikt i NOK

DNB   Nordea Mkts   Swedbank FS

Markedskommentar

Markedskommentar januar 2017

Rentebildet foreløpig i 2017 har i stor grad vært preget av geopolitiske hendelser; spesielt med usikkerhet rundt BREXIT og innsettelse av ny president i USA som fremste hendelser. Samtidig har vi vært vitne til at det stadig settes spørsmålstegn med hensyn til økonomisk vekst og utvikling i Kina og Europa. Sentralt står også innføringen av enda strengere kapitalkrav for forsikringsselskaper og banker, og hvordan dette påvirker markedet og prising av lån (sertifikater og obligasjoner). Usikkerheten har økt fordi viktige politiske spørsmål er uavklarte i en rekke land, blant annet USA, Storbritannia, Frankrike og Tyskland. Av spørsmålstegn som vil prege rente- og kredittmarkedet i 2017 kan det nevnes overgangen til konsumdrevet økonomi i Kina, potensielle renteøkninger fra FED, tap og restruktureringer i høyrente obligasjoner, nye forskrifter i det norske boligmarkedet og et vedvarende fall i oljeinvesteringer her hjemme. Det bør nevnes at det til en viss grad er stigende inflasjon internasjonalt, og at retningen har snudd til en stigende trend.

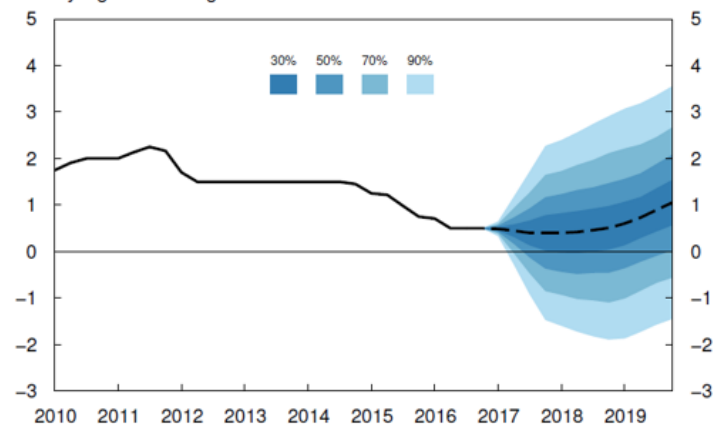
De norske kredittmarginene gikk markant inn i januar. Når det gjelder topp kredittkvalitet (kommune-papirer) har spesielt de korte papirene kommet betydelig ned i rente etter årsskiftet. 3- månederspapir for norske kommuner handlet opp mot 1,70% i rente i desember, denne renten er nå 50 basispunkter lavere. Kredittmarginer for lengre lån har også kommet ned, slik at aktuelle lånerenter for norske kommuner ved utgangen av januar er på anslagsvis 1,65 prosent, 2,05 prosent og 2,70 prosent for henholdsvis 3, 5 og 10 års fastrenter.

Mot slutten av måneden ser vi at norske renter øker, swap-rentene på 5 og 10 års løpetider har økt med rundt 20 basispunkter de siste to ukene. Trenden med økende renter i forhold til bunnpunktet i midten av 2016 ser ut til å fortsette etter en pause rundt jul og nyttår (rentene falt da litt tilbake/ned). Norges Bank besluttet i desember å holde styringsrenten uendret på 0,50 prosent, og slik hovedstyret vurderte utsiktene vil styringsrenten mest sannsynlig bli liggende på dagens nivå den nærmeste tiden. Det er foreløpig lite som tyder på noe annet enn fortsatt uendret rente ved neste rentemøte den 15. mars. Ut fra forrige pengepolitisk rapport i desember tolker vi det slik at det skal mye til før renten settes opp eller ned de kommende 1 til 2 årene, men Norges Bank bemerker at det er handlingsrom i rentesettingen, begge veier. Skulle norsk økonomi bli utsatt for nye store forstyrrelser, kan det ikke utelukkes at styringsrenten kan bli negativ. Dette anser vi likevel som lite sannsynlig ettersom man har stort finanspolitisk handlingsrom.

På bakgrunn av at fastrentene har steget svært raskt, og at Norges Bank må øke styringsrenten vesentlig raskere enn tidligere indikert for at bindinger skal svare seg anbefales derfor nå låneprodukter med flytende rente. Låneprodukter med fast margin mot NIBOR foretrekkes, da kredittmarginer kan trekke videre ut og etablere seg på høyere nivåer.

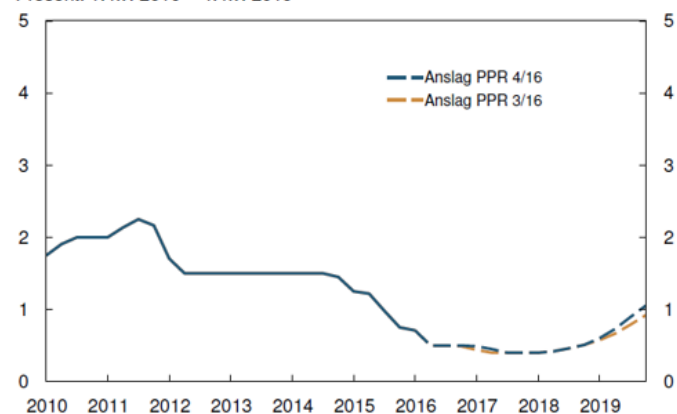
Kilde: Bergen Capital Management AS / Norges Bank / Bloomberg, 31. januar 2017

Figur 2.2a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

1) Usikkerhetsviften er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsviften for styringsrenten tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten.
2) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).
Kilde: Norges Bank

Figur 2.24 Styringsrenten i referansebanen. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

1) Anslag for 4. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet).
Kilde: Norges Bank

Ordliste, forklaringer og beregninger

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skyldte penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen.

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringer avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjøringsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjøringsfunksjonene. Oppgjøringsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenskape på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån kan derfor avvike noe. Påløpte renter er beregnet pr. t +1 på tilsvarende måte som for årsoppgaver.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringsrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginer som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

Rentefølsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til rentereguleringsklausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko for økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro.

Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

Oversikt rentebetingelser og rentekostnader

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok									
Lån	NO0010776412	Danske	360 000 000	-1 200 010	1,090	0,429	1,519	5 468 400	3,64 %
Lån	NO0010767155	DNB	335 000 000	-2 380 528	1,253	0,000	1,253	4 197 550	3,39 %
Lån	NO0010777972	DNB	345 000 000	-785 277	1,340	0,000	1,340	4 623 000	3,49 %
Lån	20110037	KBN	328 000 000	-2 016 526	1,800	-0,100	1,700	5 576 000	3,32 %
Lån	20110341	KBN	282 391 240	-2 438 236	1,800	0,000	1,800	5 083 042	2,86 %
Lån	20120229	KBN	313 300 000	-773 379	1,800	-0,100	1,700	5 326 100	3,17 %
Lån	20130187	KBN	245 000 000	-833 000	1,100	0,700	1,800	4 410 000	2,48 %
Lån	20160577	KBN	470 000 000	-698 047	1,390	0,000	1,390	6 533 000	4,76 %
Lån	NO0010767197	SEB MB	450 000 000	-427 250	1,140	0,569	1,709	7 690 500	4,55 %
Lån	NO0010774912	SEB MB	460 000 000	-266 417	1,190	0,895	2,085	9 591 000	4,66 %
Lån	NO0010777568	SEB MB	350 000 000	-810 274	1,300	0,000	1,300	4 550 000	3,54 %
Lån	NO0010760069	Swedbank FS	390 000 000	-3 736 414	1,210	0,000	1,210	4 719 000	3,95 %
			4 328 691 240	-16 365 357				67 767 592	43,81 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Fastrentelån									
Lån	NO0010703937	Danske	400 000 000	-9 655 556	2,750	0,000	2,750	11 000 000	4,05 %
Lån	NO0010730914	Danske	500 000 000	-8 000 000	1,800	0,000	1,800	9 000 000	5,06 %
Lån	NO0010744303	DNB	300 000 000	-1 850 333	1,820	0,000	1,820	5 460 000	3,04 %
Lån	NO0010758527	DNB	475 000 000	-7 404 722	1,840	0,000	1,840	8 740 000	4,81 %
Lån	20130155	KBN	230 000 000	-2 510 578	3,070	0,000	3,070	7 061 000	2,33 %
Lån	20110429	KBN	280 000 000	-2 618 933	2,760	0,000	2,760	7 728 000	2,83 %
Lån	20080151	KBN	325 000 000	-2 311 472	3,460	0,000	3,460	11 245 000	3,29 %
Lån	NO0010771108	Nordea Mkts	400 000 000	-2 144 389	1,595	0,000	1,595	6 380 000	4,05 %
			2 910 000 000	-36 495 983				66 614 000	29,45 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Lån	NO0010779150	DNB	340 000 000	-546 142	1,430	0,000	1,430	4 862 000	3,44 %
Lån	NO0010781396	DNB	221 000 000	-19 496	1,610	0,000	1,610	3 558 100	2,24 %
Lån	20100066	KBN	350 000 000	-770 000	1,100	0,700	1,800	6 300 000	3,54 %
Lån	20100285	KBN	355 000 000	-237 160	1,150	0,700	1,850	6 567 500	3,59 %
Lån	20100917	KBN	320 000 000	-189 370	1,800	0,000	1,800	5 760 000	3,24 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Lån	20070517	KBN	300 000 000	-618 417	1,110	0,700	1,810	5 430 000	3,04 %
Lån	20090143	KBN	330 000 000	-570 350	1,130	0,700	1,830	6 039 000	3,34 %
Lån	NO0010690944	Nordea Mkts	425 000 000	-1 535 313	1,120	0,325	1,445	6 141 250	4,30 %
Swap	2011082506781	DNB	330 000 000	-1 081 483	3,470	0,000	3,470	11 451 000	3,34 %
Swap	2011082506781	DNB	-330 000 000	352 183	1,130	0,000	1,130	-3 729 000	-3,34 %
Swap	2011121600536	DNB	320 000 000	-349 227	3,274	0,000	3,274	10 476 800	3,24 %
Swap	2011121600536	DNB	-320 000 000	123 733	1,160	0,000	1,160	-3 712 000	-3,24 %
Swap	2014020604962	DNB	340 000 000	-1 197 329	2,756	0,000	2,756	9 370 400	3,44 %
Swap	2014020604962	DNB	-340 000 000	469 200	1,080	0,000	1,080	-3 672 000	-3,44 %
Swap	2013031903268	DNB	350 000 000	-1 265 367	2,958	0,000	2,958	10 353 000	3,54 %
Swap	2013031903268	DNB	-350 000 000	470 556	1,100	0,000	1,100	-3 850 000	-3,54 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	355 000 000	-439 194	3,426	0,000	3,426	12 162 300	3,59 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	-355 000 000	147 424	1,150	0,000	1,150	-4 082 500	-3,59 %
Swap	1263919/1690044	Nordea Mkts	425 000 000	-2 720 000	2,560	0,000	2,560	10 880 000	4,30 %
Swap	1263919/1690044	Nordea Mkts	-425 000 000	1 190 000	1,120	0,000	1,120	-4 760 000	-4,30 %
Swap	101105.019.0	Swedbank FS	300 000 000	-1 158 625	3,565	0,000	3,565	10 695 000	3,04 %
Swap	101105.019.0	Swedbank FS	-300 000 000	366 667	1,100	0,000	1,100	-3 300 000	-3,04 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	221 000 000	-236 347	3,850	0,000	3,850	8 508 500	2,24 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	-221 000 000	73 053	1,190	0,000	1,190	-2 629 900	-2,24 %
			2 641 000 000	-9 741 004				98 819 450	26,73 %
Total:			9 879 691 240	-62 602 344				233 201 042	100,00 %

Stamdataoversikt

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok						
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010776412	14.10.2019	360 000 000	3,64 %	1,519	16.01.2017
Sertifikat 08.06.2016 - 08.06.2017 (BCM)	NO0010767155	08.06.2017	335 000 000	3,39 %	1,253	
Sertifikat 31.10.2016 - 31.01.2017	NO0010777972	31.01.2017	345 000 000	3,49 %	1,340	
Kommunalbanken 2011-2021 Lån 2011-1 Grøn p.t.	20110037	22.02.2021	328 000 000	3,32 %	1,700	
Kommunalbanken 2011/2031 Refinans utlån til AS	20110341	06.07.2031	282 391 240	2,86 %	1,800	
Kommunalbanken 2012-2022 Grøn p.t.	20120229	09.05.2022	313 300 000	3,17 %	1,700	
Kommunalbanken 2013/2023 Nibor	20130187	25.04.2023	245 000 000	2,48 %	1,800	25.01.2017
Kommunalbanken sertifikat 23.11.16 - 23.11.17 (BCM)	20160577	23.11.2017	470 000 000	4,76 %	1,390	
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010767197	11.06.2019	450 000 000	4,55 %	1,709	13.03.2017
Obligasjonslån FRN 2016/2026 (BCM)	NO0010774912	22.09.2026	460 000 000	4,66 %	2,085	22.03.2017
Sertifikat 28.10.2016 - 27.10.2017	NO0010777568	27.10.2017	350 000 000	3,54 %	1,300	
Sertifikat 18.03.2016 - 17.03.2017 (BCM)	NO0010760069	17.03.2017	390 000 000	3,95 %	1,210	

4 328 691 240

43,81 %

1,566

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Fastrentelån						
Obligasjonslån 2014-2019 (Danske) (BCM)	NO0010703937	14.02.2019	400 000 000	4,05 %	2,750	14.02.2019
Obligasjonslån 2015/2022 (BCM)	NO0010730914	11.02.2022	500 000 000	5,06 %	1,800	
Obligasjonslån 2015/2020 (BCM)	NO0010744303	27.08.2020	300 000 000	3,04 %	1,820	
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010758527	26.02.2021	475 000 000	4,81 %	1,840	
Kommunalbanken 3,07% 2013-2018	20130155	23.08.2018	230 000 000	2,33 %	3,070	
Kommunalbanken 2011/2021	20110429	28.08.2021	280 000 000	2,83 %	2,760	
Kommunalbanken 2008/2018	20080151	16.04.2018	325 000 000	3,29 %	3,460	16.04.2018
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010771108	30.08.2021	400 000 000	4,05 %	1,595	30.08.2021

2 910 000 000

29,45 %

2,289

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Sertifikat 18.11.2016 - 20.02.2017	NO0010779150	20.02.2017	340 000 000	3,44 %	1,430	
Sertifikat 30.12.2016 - 30.03.2017	NO0010781396	30.03.2017	221 000 000	2,24 %	1,610	
Kommunalbanken 2010/2020 Lån 2010	20100066	18.02.2020	350 000 000	3,54 %	1,800	20.02.2017
Kommunalbanken 2010/2020 - Lån 2010 II	20100285	18.06.2020	355 000 000	3,59 %	1,850	20.03.2017
Kommunalbanken 2010-2030 Lån 2010-3	20100917	20.12.2030	320 000 000	3,24 %	1,800	
Kommunalbanken 2007/2017 FRN - Refinans 2007	20070517	21.11.2017	300 000 000	3,04 %	1,810	21.02.2017

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Kommunalbanken 2009/2019 FRN - Lån 2009 II	20090143	26.02.2019	330 000 000	3,34 %	1,830	27.02.2017
Obligasjonslån 2013/2017	NO0010690944	01.10.2017	425 000 000	4,30 %	1,445	02.01.2017
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	330 000 000	3,34 %	3,470	26.02.2019
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	-330 000 000	-3,34 %	1,130	27.02.2017
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	320 000 000	3,24 %	3,274	20.03.2022
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	-320 000 000	-3,24 %	1,160	20.03.2017
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	340 000 000	3,44 %	2,756	16.02.2021
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	-340 000 000	-3,44 %	1,080	16.02.2017
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	350 000 000	3,54 %	2,958	18.02.2020
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	-350 000 000	-3,54 %	1,100	20.02.2017
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	355 000 000	3,59 %	3,426	18.06.2020
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	-355 000 000	-3,59 %	1,150	20.03.2017
Rentebytteavtale 2013/2017	1263919/1690044	01.10.2017	425 000 000	4,30 %	2,560	01.10.2017
Rentebytteavtale 2013/2017	1263919/1690044	01.10.2017	-425 000 000	-4,30 %	1,120	02.01.2017
Rentebytteavtale 2010/2017	101105.019.0	22.11.2017	300 000 000	3,04 %	3,565	22.11.2017
Rentebytteavtale 2010/2017	101105.019.0	22.11.2017	-300 000 000	-3,04 %	1,100	22.02.2017
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	221 000 000	2,24 %	3,850	22.09.2019
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	-221 000 000	-2,24 %	1,190	22.03.2017
			2 641 000 000	26,73 %	3,742	
		Total:	9 879 691 240	100,00 %	2,360	